

věno a obnoveno usnesení prvního soudu, vydané o odporu ohrožené strany. Na věci neměnilo by ničeho, kdyby bylo pravdou, že statek J. a rustikalie, o něž tu jde, prodány byly jako celek, neboť rozhoduje toliko, že v době podání návrhu na povolení zatímného opatření byla odpůrkyně Berta S-ová knihovni vlastnicí rustikálií, když, jak bylo zdůrazněno, jinak byl osvědčen jak nárok, tak obava.

Čís. 6390.

Válečné půjčky, jichž nebylo použito ani k výměně podle zákona ze dne 30. září 1924, čís. 216 sb. z. a n. ani k úpisu čtvrté státní půjčky a jež byly odvedeny úřadu bez náhrady, nejsou »majetkem« ve smyslu § 99 j. n.

(Rozh. ze dne 20. října 1926, R I 929/26.)

Žalobu proti cizozemci zadala tuzemská filiálka banky u soudu svého sídla, odůvodňujíc místní příslušnost tím, že žalovaný má u žalobkyně v úschově dluhopisy válečných půjček. Námitku místní nepříslušnosti soudu prvního státního soudu zamítl, rekursní soud námitce vyhověl a žalobu odmítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Podmínkou příslušnosti podle § 99 j. n. jest, by v obvodu procesního soudu byl majetek žalovaného. Podle zjištění nižších soudů měl žalovaný v den podání žaloby, t. j. 19. července 1925 u žalobkyně v úschově dluhopisy rakouských půjček, jichž nebylo použito ani k výměně podle zákona č. 216 z roku 1924 sb. z. a n., ani k úpisu čtvrté státní půjčky, a jež několik dní po podání žaloby byly odvedeny úřadu bez náhrady. Jde nyní o to, zda půjčky ty byly majetkem podle § 99 j. n. Žalobkyně sama netvrdila, že by měly cenu jako věci movité, na př. jako umělecké předměty nebo historické památky, přichází proto v úvahu jen hodnota jich jako cenných papírů vzhledem k peněžitým částkám, na něž zněly. Hodnotu tu nelze dovoditi ze zjištění nižších soudů, že ojedinělý bankovní závod přijímal do 25. července 1925 dluhopisy rakouských válečných půjček k částečnému zaplacení prvních splátek za prodané stavební losy v ceně jich 10% nominální hodnoty, přihlížeje však při výpočtu kupní ceny losů k tomu, že za válečné půjčky se mu ničeho nedostane. Za těchto okolností nelze jinak než souhlasiti s názorem rekursního soudu, že půjčky ty neměly hodnoty a že nebyly majetkem ve smyslu § 99 j. n.

Čís. 6391.

Byl-li věřitel s odporem proti platnosti vkladu zástavního práva pokázán, by do měsíce podal žalobu (§ 231 ex. ř.), trval jeho právní zájem na bezodkladném určení pouze po tuto dobu. Podána-li žaloba určovací až po této lhůtě, bylo na žalobci, by tvrdil a prokázal právní zá-

jem na bezodkladném určení právního poměru. K odůvodnění právního zájmu ve smyslu §u 228 c. ř. s. stačí každá, tedy i hospodářská újma, která by žalobci bez žádaného určení mohla vzejíti.

(Rozh. ze dne 20. října 1926, Rv I 55/26.)

Žaloba o určení, jak v důvodech uvedeno, byla zamítnuta s o u d y v š e c h t ř í s t o l i c, N e j v y š š í m s o u d e m z t ě c h t o

d ů v o d ů:

Dovolání uplatňující dovolací důvody dle §u 503 čís. 2 a 4 c. ř. s., není odůvodněno. Žalující družstvo domáhá se, by bylo uznáno právem, že jest zřízení a podepsání listiny o uznání dluhu ze dne 10. září 1924, kterou žalující družstvo uznalo pohledávku žalovaného 13.500 Kč s přísl. a svolilo, aby se na nemovitosti zapsané ve vložkách číslo 1622 a 1627 obce K. vložilo právo zástavní za pohledávání žalovaného 13.500 Kč se 5%ními úroky a se 6%ními úroky z prodlení a náklady do 1.350 Kč, a vydobytý vklad práva zástavního za tuto pohledávku 13.500 Kč s přísl. ve vložce číslo 1622 a 1627 obce K. neplatný a že jest žalovaný povinen to uznati. Jest rozhodnouti předem, o jakou žalobu jde. Že nejde o žalobu odpůrčí ve smyslu odpůrčího zákona rozpoznal správně již první soud. Neboť k takovéto žalobě jest oprávněn pouze věřitel dlužníka (§ 8 odp. řádu), nikoli dlužník sám, nehledíc k tomu, že žaloba, o niž tu jde, se neopírá vůbec o žádný z odpůrčích důvodů v § 2 a 3 odp. řádu uvedených a nehoví také předpisu §u 12., neuvádějíc, co má žalovaný za účelem uspokojení věřitele plnění nebo trpěti. Jde tu o určovací žalobu podle §u 228 c. ř. s., neboť žalobce usiluje svou žalobou o určení, že neexistuje a je neplatným právní poměr založený mezi stranami zřízením a podepsáním listiny o uznání dluhu 13.500 Kč a zejména vydobytým vkladem práva zástavního. Nezbytným požadavkem určovací žaloby jest však, aby žalobce měl právní zájem na tom, aby právní poměr byl najisto postaven soudním rozhodnutím c o n e j d ř í v e. Tento požadavek jest pro soud otázkou právního posouzení, kterou jest zkoumati z úřední povinnosti. V teorii a praxi se uznává, že k odůvodnění právního zájmu ve smyslu § 228 c. ř. s. stačí každá, tedy i hospodářská újma, která by žalobci bez žádaného určení mohla vzejíti. Bylo proto věci žalující strany, by tvrdila a prokázala, jaká újma jí hrozí z toho, že byla zřízena ve prospěch žalovaného uvedená listina o uznání dluhu a vydobyto bylo pro něho na jejím základě zástavní právo. Žalující strana však v žalobě neúvedla zvláštních skutečností k odůvodnění svého právního zájmu na bezodkladném zjištění právního poměru. Ze žaloby jde toliko na jevo, že žalující straně šlo zejména o to, by vklad práva zástavního vydobytý na základě napadené listiny byl uznán neplatným. Kdyby byla žalující strana v době jednoho měsíce, poskytnuté jí usnesením okresního soudu ze dne 16. ledna 1925, podala žalobu, by prokázala námitku uplatňovanou odporem proti pohledávce žalovaného 13.500 Kč, bylo by ovšem ve sporu tom vzhledem k onomu soudnímu příkazu přiznati jí právní zájem na bezodkladném zjištění

právního poměru mezi stranami uvedenou listinou založeného. Tento právní zájem žalující strany trval však právě jen po dobu oné měsíční lhůty, neboť po jejím uplynutí nebyl již exekuční soud vázán jejím odporem a byl naopak povinen podle § 231 ex. ř. k návrhu každého oprávněného odporem dotčeného, v tomto případě tedy žalovaného, provést rozvrh, nehledíc k odporu. Takové žaloby žalující strana, jak není sporno, nepodala. Zákon (§ 231 poslední odstavec ex. ř.) ovšem dovoľoval žalobkyni, by i po uplynutí oné lhůty uplatňovala své lepší právo žalobou, tedy žalobou, o niž tu jde. Pak-li však je uplatňuje, jak řečeno, žalobou určovací, musí prokázati zvláštní zájem na bezodkladném určení právního poměru, kterým však již nemůže býti zájem, by věřiteli nebyla přikázána z nejvyššího podání jím ohlášená pohledávka, ježto tento pro ni již zanikl před podáním žaloby. Ostatně žalobkyně v žalobě netvrdí ani, že má takový právní zájem na bezodkladném určení právního poměru, ani že má nějaký jiný. A přece bylo její povinností to tvrditi a prokázati. Pak-li však zájmu takového neprokázala, musí se svou žalobou podlehnouti, poněvadž nevyhověla podmínkám procesním právem stanoveným.

Čís. 6392.

Zákon o obchodních pomocnících ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák.

**Dal-li zaměstnavatel obchodnímu pomocníku výpověď, nepouživ propouštěcího důvodu, ač mu byl v době výpovědi znám, nemůže se na-
potom tohoto důvodu dovolávat, když zaměstnanec odepřel přijati vý-
povědi.**

(Rozh. ze dne 20. října 1926, Rv I 235/26.)

Žalobce byl cestujícím žalované firmy na provisi. Smlouva ze dne 18. prosince 1922, jež upravovala vzájemný poměr stran, mohla býti oboustranně vypovězena vždy 15. dne počínajícího čtvrtletí na 3 měsíce. Žalovaná vypověděla tuto smlouvu písemně dne 23. listopadu 1923 k nastávajícímu čtvrtletí tak, že, nedojde-li k dohodě, skončí smluvní poměr dne 15. února 1924, a udala za důvod výpovědi, že dosavadní způsob žalobcova zastoupení jí nevyhovuje. V dopise ze dne 28. listopadu 1923 byl výpovědní důvod blíže rozveden v ten rozum, že žalobce v poslední době, ač byla nejživější sezona předvánoční, nebyl pro žalovanou téměř vůbec činným a že nesplnil podmínky nejmenšího obratu (20.000 Kč za měsíc). Když se žalobce proti výpovědi ohradil, nepřijav jí, oznámila mu žalovaná dne 13. prosince 1923 písemně, že považuje smlouvu s ním za zrušenou a že mu odnímá zastoupení. Za důvod zrušení smlouvy ze dne 18. prosince 1923 uvedla žalovaná porušení smlouvy způsobem d v o j í m: jednak tím, že žalobce přijal bez jejího vědomí zastoupení jiné firmy, jednak tím, že nedocílil objednávek na 20.000 Kč měsíčně, jak to ve smlouvě přislíbil. Žalovaná doznała, že již v říjnu 1923 měla vědomost o tom, že žalobce zastupuje jinou firmu. Žalobou, o niž tu jde, domáhal se žalobce na žalované zaplacení